

*Klopédia**Komikus monológ Kubik Anna hangjára – Lázár Ervin emlékére*

n vagyok a Zsebenciék lánya, a Klopédia. A barátaim (Violin, a fülrepszető csodazenész, Sróf ezeregymester és Berzsián költő) még hozzáteszik: locskafecske lánya... Nem haragszom érte, mert szeretem őket, főleg Berzsiánt, a költőt. Most, hogy nem hallja senki, azt is elárulom: titkon szerelmes vagyok belé.

Azon a napon, melynek történetét hamarosan elmesélem, épp a születésnapját ünnepelte. Azaz ünnepelte volna, ha tudott volna róla. De nem tudott róla, mi képp legjobb barátai sem. Violin, a fülrepszető csodazenész aznap *EMSETÁTA* című kantátáján dolgozott, mikor beviharzottam hozzá. Te csak itt zenélgatsz, locsogtam neki, miközben végig izegtem-mozogtam a szobát, akár egy izgó-mozgó. „Én csak itt igen”, felelt megszeppenve Violin, és letette csimpolyáját. Volt egy nagy csimpolyaszóló a kantátájában, azt komponálgatta. De most érezte, hogy baj van. „Ezen a nagy napon?” „Milyen nap van ma?”, adta meg magát Violin. Sejtettem!, kiáltottam föl két hosszasan gyakorolt sátáni kacaj között. Egy ország ünnepel, s az ország legnagyobb zenésze bedugult fülekkel nyirettyűzik meg csimpolyázik. Gyere velem, Violin! Mit tehetett mást a fülnyüvő zenész, követett. Azért – biztos, ami biztos – hóna alá csapta fűzfahegedűjét.

Sróf mester műhelyébe is szélvészfényként rontottam be. „Először is kiviszem a királynőt”, mondta önmagának a mester, aki egy sakkfeladvány előtt ült. Először is szögezzünk le valamit, mondtam neki. „Á, te vagy az, Klopédia?”, nézett föl a város ezeregymestere. „Ott van aládában a kalapács, hozd ide!”

Minek hozzam ide a kalapácsot?

„Hát nem te mondtad, hogy szögezzünk le valamit? De az nem lesz jó, mert rögtön megtámadja a huszárral...”

Két malomban őrlünk, toltam félre a bábukat.

„Nézd, lányom, te nagyon jól tudod, hogy ezeregy szakmám van, de a malomiparban speciál járatlan vagyok.”

„Nagy nap van ma”, kotyogott közbe Violin, mert látta, hogy a fönti párbeszéd soha nem ér véget, ha ő nem aktivizálja magát.

„Miféle nagy nap? Amit bemondott a rádió?” Hát bemondta, csillant föl a szemem.

„Be hát”, mondta ravaszul Sróf mester, „talán most is mondja még, kapcsoljátok csak be a készüléket, ott van a polcon.”

Egymásra néztünk Violinnal. Nem lepott meg minket a látvány. Az elmúlt évben Sróf mester Violinnak csimpolyát csinált a hegedűjéből, a csimpolyájából viszont hegedűt. Igaz, mindkettő működött. Mégis tanácstalanul álltunk a polc

előtt. Nem tudhattuk, hogy Sróf mester a rádióját egy mákdarálóból, egy Trabant személygépkocsi kézifékjéből, egy teafőzőből és Petőfi Sándor Szeptember végén című verséből szerelte össze.

Nem tudjuk bekapcsolni, vallottam be töredelmesen.

„Műszaki analfabéták”, kászálódott föl a mester. Odament a polchoz, behúzta a kéziféket, tekert egyet a mákdarálón, miközben ezt mondta: „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok” – s a teafőző megszólalt: „Kossuth Rádió, Budapest. Mint kedves hallgatóim tudják, ma van Berzsián költő születésnapja. Az egész ország az ő jobbladait szavalja...”

Sróf mester kiengedte a kéziféket, a rádió elhallgatott.

„Már értem”, motyogta Violin, a fülrepsző csodazenész.

„Én meg főleg értem”, kontrázott Sróf mester, a helyzet magaslatán.

Egy fittyfenét értetek, zörrentem rájuk. Az az igazság, hogy nem is tudjátok, ma van Berzsián születésnapja.

„Dehogynem tudjuk!”, emelte meg hangját a zenész.

„Dehogynem tudjuk”, mondta Sróf mester, még mindig a helyzet magaslatán. Honnan?

„Most mondta be a rádió”, közölte Sróf mester, kissé lejjebb ereszkedve ama magaslatról. Lári és fári, legyintettem. Ha tudátok, mondjátok meg, mi lesz az ajándékotok. „Hát...”, mondta Violin, „Izé...” hebegett Sróf mester.

Nincs ajándékotok!, szögeztem le (kalapács nélkül). „Ne feszegetszük ezt a témát”, szólt Violin.

„De csak feszegetszük!”, heveskedett Sróf mester. „Klopédia, hozd ide a ládából a feszítővasat!”

Minek az?

„Feszítsük csak föl azt az átkozott témát! Megmondom őszintén, hogy unom Berzsián születésnapjait. Tavaly is csináltam neki egy televíziót, de ő csak húzogatta a száját.” Hát persze, replikáztam, mert a taligáját alakítottad át televízióvá.

„Na és? Volt kép is, hang is, nem?”

Volt, de a taliga kellett volna Violin akkori kantátájához, amiben Berzsián szerepelt volna, mint taligaművész.

„Zárjuk le ezt a régi dolgot”, mondta Violin, és elindult a láda felé a kulcsért. „Hát akkor mit tegyünk?”, kérdezte Sróf mester.

FigyeljeteK ide! Tudjátok, hogy Berzsián már régóta nem ír verseket. Évek óta nem írt egy gramm epigrammát se.

„Elég volt neki az elégiákból”, jegyezte meg Violin. „Elodázta az ódákat”, bólogatott Sróf mester.

És miért van mindez?, emeltem föl mutatóujjam. Mert boldogtalan! „Rettentetes”, mondta Violin, és kitörölt szeméből egy könnycseppet. „Borzasztó”, mondta Sróf mester, bár az ő szeme száraz maradt.

És azért boldogtalan, fűztem tovább a szót, mert gonoszok az emberek. De én már tudom a megoldást...

„Mi az?”, kérdezte egyszerre a két jóbarát.

Még titok, mondtam. Most elmegyünk a Hörpentőbe, Sróf mester, te hozz magaddal egy lapátot.

A Hörpentő nevű szörpentő városszerte híres intézmény volt. Itt mért a mélyen tisztelt vendégseregnek Vinkóci Lőrenc korcsmáros kilencvenkilencféle szörpöt. Volt itt áfonyaszörp, uborkaszörp, hecsedliszörp, édes szörp, savanyú szörp, keserű szörp, piros szörp, kék szörp, sárga szörp. Még szivárványszörp is volt, az volt a sorban a kilencvenkilencedik.

A vendégsereg sem akárkiből állt. Ide jártak a ringyesek és a rongyosok, a csivergők és csavargók, a balfácánok és jobbfácánok. Na és Szórénször Tejbajszán, valamint Áttentő Redáz.

Emberek, kiáltottam el magam, megyünk köszönteni Berzsiánt, a költőt! „Éljen!”, kiáltották a vendégek.

Csak két embernek nem tetszett az ötlet. „Az a költő egyszer gúnyt csinált belőlem”, mondta Szórénször Tejbajszán, aki azt állította magáról, hogy ő egy mongol herceg unokája, mindenki más viszont azt állította, hogy azért nevezik így, mert olyan szőrös, és a bajsza gyakran tejes. Ez az ember ugyanis szerette a tejet. A Hörpentőben sem ivott mást, pedig egy-két kutyafül mindig leste, hát ha egyszer szörpiváson kapják. Akkor aztán csúfolhatták volna: Szórénször Szörpbajszán...

Szóval ez az ember (aki azt állította magáról, hogy ő egy mongol herceg unokája) egyszer összeveszett Berzsiánnal, s kiöltötte rá a nyelvét, mire Berzsián rákiáltott: „Maradjon úgy a nyelvéd!”

És Szórénször Tejbajszán nyelve úgy maradt. Akkor jött rá mindenki, hogy Berzsiánnak varázsereje van. Ha dühbe jött, s elkiáltotta magát, minden úgy történt, ahogy kívánta. Nem is lett volna semmi baj, ha Berzsián jókat kívánt volna. De kíván-e jókat az ember, ha dühös? Dehogy kíván... Berzsián sem volt más, mint a többi ember, így a várost lassan a kipusztulás fenyegette. Törött lábak, villámcsapások, hasra esések, robbanások, nyelvbénulások követték Berzsián dühkitöréseit.

„Én sem megyek köszönteni”, állt eléem Áttentő Redáz.

No, ezen aztán nem csodálkozott senki. Ez az ember olyan gonosz volt, hogy elég, ha csak két tulajdonságát említjük: rettentő és ádáz. És vele esett meg, hogy Berzsián pulykamérge örömet okozott az embereknek.

„Nem is hiányzol”, mondta a vendégsereg. „Akkor juszt is elmegyek!”, dacolt Áttentő Redáz.

Végül eljött Szórénször Tejbajszán is, mert nem akart kilógni a sorból. És eljött Vinkóci Lőrenc korcsmáros is. Egyrészt mert nem maradt vendége, másrészt mert szerette a költőket. Mint régi korcsmáros, tudta, hogy a költőknél jobb törzsvendég nincs a világon.

Berzsián költő világvégi hangulatban kuksolt otthon, mikor bezúdult hozzá a város, kapta föl a fejét, amit már napok (hetek, hónapok) óta lógatott. „Mi van itt, népvándorlás?”

Boldog születésnapot!, perdültem elé csókra csücsörített szájjal.

„Kinek van születésnapja?“, kérdezte a költő, s némi fény gyulladt a szemében. Neked.

A fény kialudt. – „Ajaj, már megint öregebb lettem egy évvel.”

A vendégek közben elfoglalták a lakást. Letelepdedtek az ülőkékre, a fekvőkék-re, bemásztak a szekrényekbe, fölmásztak a tetejükre, még a csilláron is lógtak. „Miért van itt ez a sok ember?”

Hogy téged köszöntsenek a születésnapodon. „Ez igaz?“, fordult Berzsián Sróf mester felé. „Igaz.”

„Ajaj”, vakarta meg a füle tövét Berzsián... Ha Sróf mester mondja, akkor igaz. Sróf mesterről mindenki tudta a városban, hogy úgy hajkurássza az igazságot, mint más emberfia a lányokat.

„De én szakítottam az emberiséggel”, mondta Berzsián. „Az emberek lopnak, csalnak, hazudoznak. Lustálkodnak. Vizezik a bort, klórozzák a vizet. Egymásnak vermet ásnak. Részrehajlók, kárörvendők, önzők, zsugoriak, gyávák, irigyek, kontrárok, tohonyák. Egyszóval: gonoszok. Ezért vagyok én boldogtalan.

És ha az emberek jók lennének, akkor te boldog volnál?, tettem föl ravaszul a kérdést. „Hát persze”, lépett bele gyanútlanul a csapdába Berzsián.

Akkor tedd őket boldoggá! „Én? Hát mi vagyok én?”

Először is, locsogtam, költő vagy. Másodszor, fecsegtem tovább, te csináltál belőlük gonoszt.

„Én? Méghogy én?”

Te bizony, pergett a nyelvem, mint a rokka. Jó emberek voltak ezek, de te el-törted a lábukat, villámcsapást küldtél a házukra, megbénítottad a nyelvüket. Most már velejéig romlottak. Dühödj hát meg rájuk, s kívánj nekik – jót! Jót! Jót!

Berzsián végigfuttatta szemét a vendégseregen. Hú, mennyi gonosz ember, gondolta. Kezdett dühös lenni. Rohadt gonosz banda. Pirosodni kezdett a nyaka, vörös szikrák röpködtek az arcáról. Majd adok én nektek gonoszságot! Már majd szétrob-bant a feje. TELJEN MEG A SZÍVETEK SZERETETTEL! – ordította el magát.

Lett ám felfordulás. Az üres szívű emberek megteltek, s egész másképp érezték magukat. Egyikük – egy balfácán – például épp a szekrény tetején kuksolt, de most, hogy a szíve megtelt szeretettel, lezuhant a földre. Törődött is vele! A legnagyobb változáson Áttentő Redáz ment keresztül. Mikor az ő szíve is megtellett, megindult a kombinált szekrény felé. Azt hitte szegény, hogy ott van a névváltoztatási kérvényeket elbíráló hivatal. „Már nem vagyok rettentő és ádáz, hanem jó-ságos és szelíd. Új nevem: Szeságos Jólid.” Rendben, veregette meg a vállát egy jobb-fácán. Szeságos Jólid szeme úgy ragyogott, mint csillagszóró a karácsonyfán... Némi bonyodalom abból származott, hogy akadtak olyanok is, akik már eddig is telítve voltak szeretettel. Ezért az ő szívéből kicsordult a szeretet. Hú, volt ám riadalom! A fölösleges szeretet ellepte a szobát, először bokáig, majd szép lassan térdig ért. De ezért voltam én előrelátó.

Sróf mester!, rikkantottam. Elő a lapáttal.

Az ezeregymester lapátolni kezdett. Még jó, hogy egy nagy szívlapátot hozott magával. Először a negyedig üres, aztán a félig üres, végül a háromnegyedig üres

szíveket lapátolta tele. Órányi munka után tiszta volt a szoba, a szívek pedig egyformán voltak tele szeretettel.

Berzsián boldogan nézte vendégeit, akik átölelték egymást. Gondolta, tesz egy próbát. Most, hogy jókedvű és boldog, így is kipróbálja varázserejét.

MARADJON ÍGY A KAROTOK!

És láss csodát: minden ember karja úgy maradt, ahogy volt. Ölelésre tárva. Én történetesen Berzsiánt öleltem át. Azt súgtam a fülébe, amit – remélem! – más is kíván neki.

Örökké élj, Berzsián! ✨

Új nap születik